

UJ KELET

IZSIDO • POLITIKAI • NAPILAP

Külön uton együtt

Milyen jó, hogy néhanap szünetel a parlament. Az ember megtud egyetmást, érdekeset a román politikából. A pártok vidéki népgyűlésein sokminden kiderül. Mindmostanig például nem tudtuk, hogy a Titulescu-féle adótörvényeken mégiscsak változtatni fognak. A parasztpárt kolozsvári nagygyűlésén ez is kitudódott. Ugy feltűllet hallottuk már, hogy két miniszter majdnem hajbakapott a javaslatokon. Az egyik maga az adótörvények zseniális szülőapja, a másik a nemkevésbé zseniális Jonescu mester, aki külügyi gondjai mellett súlyosan a szíven viseli az ország pénzügyeit is. Legutóbb végignyilatkozta Európát, hogy ő nem tudja, miért esik a lei. Európa azt se tudta, hogy esik. De amióta Take Jonescu nyilatkozott, megtudta és azóta csakugyan rohamosan esik. Nos Titulescu és Take Jonescu között, mint ezt annakidején a politikai habítűk kipletykálták, egy kis incidens történt. Take Jonescu ragaszkodott az adóreform változtatásához és Titulescu azzal hagyta ott a kütűnő külügyért, hogy nem hajlandó vele egy kabinetben miniszterkedni. De harmadnapra sikerült Titulescut is kibékíteni: nem, mégse mond le. Inkább változtat az adójavaslatokon. Nem a lényegen, csak a formán. Nehány lényegtelen pontot töröl a javaslatból. Az egész semmiség. El lehetne felejteni, ha most ki nem derűlne, hogy Titulescu nem is olyan lényegtelen változásokat eszközölt. A parasztpárt kolozsvári nagygyűlésén beszélt róla Bogdán Duica szenátor, azt követelvén, hogy ne kizárólag a szegény dolgozó társadalom fizesse meg az államháztartás reugeteg kiadását, mialatt a bojárak kivonják magukat.

„Ime, a Titulescu-féle adótörvények közül — mondja a szenátor — épen a vagyon- és a hadinyereségadón akarnak változtatni, ami igazságos is volna, viszont meghagyják a forgalmi adót, amellyel az állam súlyosan megdrágította polgárainak életét. Mi már irunk erről a forgalmi adóról, bíráljuk mint olyasvalamit, amellyel az állam a drágaságot zudítja a polgáira s amellyel nem kismértékben zűlleszti a lei vásárlóképességét. Nem csoda, hogy Bogdán Duica szenátor közvetlenül az adótörvényre tett megjegyzése után pénzűnk leromlott kurzusáról beszél. Ő ugyanugy megtalálja az ő szűffűgűst a kettű között, mint ahogy mi megtaláljuk. Igaz, hogy kritizálni nem hálás dolog, nem alúról hálátlan, mert hiszen innen minden egészséges kritika megértűkre talált. Amde feltűrűl rásűtik a bélyeget, hogy destruktív. Ne gondolják, hogy mi most hazabeszűtűnk. Nem rűtűnk van szű, hanem a parasztpártűrűl, amely minthűgy ellenzűkben van, minthűgy kritikát gyakorol, minthűgy nem minden tetszűk neki, amirűl fűnn a kormányon azt állítják, hogy szűnt és sérthetűlen, homlokukra égetűk a megbélyegzűst: destruktív. Panaitescu egyetűmi tanár, parasztpártű képviselű őnerzűtes beszűdébűl tudjuk meg ezt is. „A törvény egyforma legyen minden nép, minden osztály számára. Ha a destruktűo, amivel a parasztpártűt tàmadják, azt jelenti, hogy kűzdeni kell az analfabétizmus ellen, hogy emberi sorhoz kell juttatni a paraszto, munkája becsűletes gyűműlcséhez a dolgozű társadalmat, ebben az esetben a parasztpárt valòban destruktív.” Bátor beszűd, a kompromittált „destruktív” vąd szűlánkka fűszűk alatta.

Van a parasztpártűnak egy érdekes ajánlata: haladjanak együtt a kisebbsűgek demokrátiкус elemei a román demokráciával, vagyis a parasztpártűval. A parasztpárt a nemzeti

kisebbsűgekre vonatkozòlag a gyűlafehűrvári határozatok érvényesítűsét követeli, mert a nemzeti párt a liberálisokkal kötűt paktum napján ládafiába tette Albajűliát. Minket bárműly messzűsegek válasszanak is el elvek és felfűgűsok dolgában a parasztpártűrűl, egy tekintetben nagyon rokonszűves nekűnk ez a párt. A demokrácia gondolatában egyek vagyunk vele. Politikai berkekbűn suttognak ugyan arról is, hogy a parasztpárt viszont Averescuűkkel paktált le s feladta komoly ellenzűki hivatását. Nem akarjuk elhinni. Szűműnkra semmit sem jelent majd, ha ez a párt valòban résztvesz a parlamenti üléseken. Mert ha ellenzűk, legyen ellenzűk. Ne manifesztumokkal dolgozson és ne csak népgűyűléseken mondja meg az igazat, ne a bársonyszűkek és ne a hatalom felű, de legyen jelen a munkánál, mint

eleven lelkiismeret és szabályozza, mérsékeljű a kormány egyoldalú munkáját. Ha a parasztpárt ezt fogja cselekedni a parlamentben, ha becsűletes destruktűoival fogja követelni az egyforma jogokat minden osztály és minden nép számára, ha őszinte kritikával fogja kísűrni a miniszterek bojármentű javaslatait, mi belsű szimpátiával fogjuk tàmogatni őket. Egyebet nem kívánhatnak tűlűnk. Hogy mint kisebbsűg velűk haladjunk együtt, vagy más román pártal, ez ellenzűk a gyűlafehűrvári határozatok szűllemével, ellenzűk a mi életérdekeinkkel, ellenzűk a demokrácia elveivel. Mi kűlűn akarunk haladni. Kűlűn akarunk odajűtni a képviselűi padokba. Majd ha ottleszűnk, együtt harcolunk mindazokkal, akik komolyan az ország érdekűnek szempontjából kritizálnak, komolyan radikálisok, komolyan demokráta.

A nagyhatalmak követelik a Habsburgház detronizálását

A magyar kormány elfogadta a szövetsűgesek követűlését — Összehívják a trónfosztò nemzetgűyűlést — Békés megoldás felű — Károlyt Madeira szűgetűre viszik

— Az Uj Kelet tudósítűjűtűl —

A magyar gűy szembeállította a nagyhatalmakat a kisantanttal. A szövetsűges hatalmak a magyarországi konfliktűst, amelyet a Károly puccs lobbantott ki, Károly elfogadásával, befejezettnek tekintűtek. A kisantant államai azonban felismertűk ennek a királykalandnak messzűre kiágazò jelentűsűgét és a Habsburg-kérdűssel egyidűben az összes fűggű kérdűseket meg akarják oldani. Ennél a pontnál vált el a nagyantant állásponija a kisantantétűl. Csehszlovákia és Jugoszlavia mozgósított és

a mozgósítási elűkűszűleteit folytatta akkor is, amikor Károly exkirály Tihanyban már a magyar kormány foglya volt.

Mert a mozgósításnak nemcsűpűn Károly trónfoglalásának megakadályozása volt a célja, hanem a restaurációs tűrekvűsek egyszersmindenkorra való elfűjtűsa, a magyar hadsereg leszerelűsűnek és egy olyan kormányzati rendszernek kierzűszakolása, amely a demokrácia elvein nyugszik és ezzel biztosítja az utòdállamok határainak biztonságát. A nagyantant most arra tűrekszik, hogy a Magyarországgal határos államok békűs uton jussanak azokhoz a garanciákhoz, amelyekre szűksűgűk van.

Szombaton nyűjtűtűk át a nagyhatalmak budapesti képviselűi a magyar kormánynak jegyzűkűket. Hűtűn dűlűtan

a szövetsűgesek budapesti meghatalmazottai ismét megjelentek Bánffy magyar külügyminiszternél

és felszűlították, hogy a trónfosztását azonnal vigye keresztűl, mert kűlűnben a nagyantantnak nem áll módjában a kisantant katonai készűbűdűseit megakadályozni. Ebben az esetben kűnytelensűk minden felelűssűget a magyar kormányra hárítani. A nagyhatalmak ezzel az új lépűsűkkel szintűn a kisantant állásponija-hoz való kűzeledűst demonstrálták. A nagykűvetek tanácsa ugyanis belátta, hogy a királykérdűs gyors elintűzűse nélkül nem állitható vissza Közűpeuròpa nyugalma. A kisantant nem elűgszik meg Károly detronizálásával és követeli az egész Habsburg-dinasztia trónfosztását. A szövetsűges hatalmak eleinte vonatkozta ilyen messzűremenű lépűst tenni, most azonban elfogadták a kisantant államainak ezt a követűlésűt is. Ezzel a feszűltűsűg jűrészt on ilt a

nagyhatalmak és a kisantant államai között. A nagyhatalmak újabb jegyzűke, melyet a szövetsűgesek megbízottai hűtűi látogatásuk alkalmával adtak át Bánffy külűgyminiszternek és amelyben már

az egész Habsburg-dinasztia detronizálását követeli,

így hangzik:

A nagykűvetek tanácsa, bár megelégedűssel veszi tudomásul a Habsburg-restauráció megakadályozására a magyar kormány által tett intézkedűseket, mindamellet sajnálattal kell tapasztalnia, hogy a magyar kormány nem tett eleget teljesen a nagykűvetek tanácsa követűléseinek. A magyar kormány intézkedűse, amellyel az exkirályt lemondásra akarják bírni, nem tekinthetű a nagykűvetek jegyzűkében foglalt határozat végrehajtásának. A nagykűvetek konferenciája látva a szomszűdállamok izgatottságát és állandò nyugtalanságát, felkűri a magyar kormányt, hogy a nagykűvetek tanácsának 1920. február 4. és 1921. április 24-én kelt határozatainak értelmében

mondja ki a Habsburgok teljes detronizálását.

Elvárja a nagykűvetek tanácsa a magyar kormánytűl, hogy Közűpeuròpa békűjűnek fentartásában tàmogatni fogja.

A nagyhatalmak jegyzűkének átvetele után minisztertanácsot hívtak össze Budapesten. Ezen foglalkoztak a nagykűvetek tanácsának jegyzűkével. A kormány felelűssűgűnek tudatában tudomásul vette a nagykűvetek tanácsának jegyzűkűt és elhatározta, hogy annak végrehajtására megteszi a szűksűges intézkedűseket. Ez annyit jelent, hogy a magyar kormány most már nemcsak Károly, hanem az egész Habsburg-ház detronizálását akarja keresztűl vinni. A minisztertanács ezt a határozatát kűzűlte a budapesti csehszlovák, román és jugoszláv megbízottakkal és a nagykűvetek tanácsával. A trónfosztás a nemzetgűyűlés feladata lesz. Politikai kűrűkben mális erűsen követelik a nemzetgűyűlés sűrgűs összehívását, hogy a kűlűnbűzű pártok véleményűket nyilváníthassák.

Károly még nem mondott le, mert Csernoch hercegprímás utja sikertelen volt. Ha a nemzetgűyűlés összehívásáig lemond a trónról, akkor a nemzetgűyűlésnek nem kell kűlűn Károlyt trónvesztűtűnek nyilvánítani, hanem a trűnvesztűst egyszersűrű mondja ki az egész Habsburg-dinasztia. Az ellenzűk már

gyűlt a nemzetgyűlés összehívására a szükséges szavazatokat. A kormánynak súlyos gondot okoznak a legitimista képviselők, akik ha Károlyt el is ejtik, kérdéses, belemennek-e az egész dinasztia detronizálásába.

Hétfőn este a kormányparti klubban bizalmas értekezlet volt. Szerda este a pártban megjelenik Bethlen miniszterelnök, hogy ismertesse a kormány álláspontját a király-kérdésben. Ezzel kapcsolatban jelentést fog tenni az antant legutóbbi jegyzékéről. Politikai körökben azt hiszik, hogy

a nemzetgyűlést csütörtökön összehívják.

Ha a nemzetgyűlés tényleg összeül, a Habsburgok trónfosztására vonatkozó javaslatot csütörtökön, pénteken és szombaton tárgyalják. A nemzetgyűlés sürgős összehívására azért határozta el magát a magyar kormány, mert a nagyhatalmak követeléseik törvényhozás útján való elfogadására záros határidőt szabtak meg.

Az osztrák külügyminisztériumban úgy tudják, hogy a kisantant ultimátumát mégis át fogják adni Budapesten. A nagyantant közvetítő lépése után valószínűleg nem lesz erre már szükség, mert a magyar kormány a detronizálást az egész Habsburg-házra keresztül fogja vinni és a szövetségesek nyomására bizonyosan le fogja szerelni hadseregét is. A feszültség tehát enyhült és minden jel arra vall, hogy

békés úton és békés eszközökkel lehet megoldani a magyar kérdést.

A kisantant második követelése, a lefegyverzés ugyanis szintén kielégítő megoldás felé közeledik. A kisantantnak az a kívánsága, hogy a budapesti szövetségi katonai misszió elnöke kisantant-tábornok legyen. A nagykövetek tanácsának az az álláspontja, hogy a magyar hadsereg létszámának csökkentésénél és a hadsereg leszerelésénél tekintetbe veszi a kisantant utmutatásait és javaslatait.

Egy bécsi újságíró hosszabb beszélgetést folytatott egy vezető csehszlovák államférfival, akinek fontos szerepe van a ma folyó diplomáciai tárgyalásokban. A vezető politikus nyilatkozatának lényege a következő:

— Miként és milyen módokat mellett fog a magyar kérdés megoldást nyerni, azt a mai pillanatban még nem mondhatom meg

részletekben. Egy azonban bizonyos, hogy úgy a Habsburg-kérdés végleges kiküszöbölése, mint a magyar hadseregnek a trianoni szerződés által előírt kontingensre való lefegyverzése és általában

a trianoni szerződés minden rendelkezésének pontos és végleges végrehajtása.

ez alkalommal okvetlenül be fog következni. Mindezekben a kérdésekben a kisantant teljesen egységes. Természetesen Románia is mindenben egyetért ezekkel a követelésekkel. A kisantant el van határozva minden lépést megtenni, ha kell, a végső konzekvenciáig is elmenni, hogy a nemzetközi szerződéseken alapuló akaratnak érvényt szerezzen. A kisantant teljesen tisztában van azzal is, hogy a Habsburg-detronizáció egymaga még nem oldja meg a problémát, hanem a tartós béke és Közép-európa nyugodt fejlődése elsősorban attól függ, hogy

Magyarországon új politikai rendszer és új közeleti mentalitás törjön magának utat.

amely kellő garanciája lehet a nemzetközi jogrend lojális betartásának. A habsburgista magyar feudalisták legújabb lelkiismeretlen kalandja újabb megpróbáltatások elé viszi a magyar népet. Ép azért szeretném, ha a válságos napokban a magyar nép és a magyar demokrácia megértené, hogy a kisantant fellépése nem ellene irányul, hanem egy oly rendszer ellen, amely neki is csak kárára van. Ha majd a magyar demokrácia megszilárdul és a magyarság sorsát kezébe veszi, tapasztalni fogja, hogy a kisantant államai a legjobb indulattal és lojális érzelmekkel vannak iránta.

Prága és Páris között állandóan folyik a diplomáciai tanácskozás. Benes tegnapi fogadta a nagyhatalmak képviselőit. Hangsúlyozta, hogy Csehszlovákia mindent megtesz a háborús konfliktus elkerülésére, de a Csehszlovákiát állandóan fenyegető veszélyt el kell harítani. Benes hangsúlyozta, hogy Csehszlovákia bizottsággal akarja képviseltetni magát a Magyarország lefegyverzését ellenőrző antantbizottságban. Benes nyilatkozatát a „Daily Mail” tudósítójának is.

Ma tizenöt napon belül diplomáciai úton nem tudják ellentézni Magyarországgal a Habsburg-kérdést, akkor a háború elkerülhetetlen.

nek. Annak az embernek a halála, akit látszólag meggyászolnak, nem rendíti meg őket. A legkisebb cseménynek is több hatása van az emberekre, mint egy emberhalál. Nézze nagysád. Ha esik, vagy havazik, az emberek rossz kedvűek. Ha szél fúj, sálokat csavarnak a nyakukra. Ha a tyukszemük fáj, idegesek. Ha a színház tenoristája bereked, oda vannak a bosszuságtól. De ha, tesszem, meghal Stoppér ur, ép úgy esznek, isznak, mulatnak, kártyáznak, mintha semmibe történt volna.

— Pedig — szolt Stoppérné elmélázva — azt még az ellenségem se mondhatja, hogy semmibe történt. Sok történt, Kleinmann. Azt csak egy özevgy érzi, hogy mi történt.

Többet nem mondott, de Kleinmannra nézett, mintha azt akarta volna, hogy ő maga hámozza ki özevgyi tekintetéből, mi mindent jelent a Stoppér halála.

Kleinmannnak mindenestre sokat jelentett. Mert ha fát hoztak, ha kukoricát hoztak, ha bort, vagy pálinkát fuvaroztak be nagy hordókban az udvarra, Stoppérné mindig őt zavarta: — Nézzen ki kegyed. Most kegyed a férfi a házban.

Egy nap megint bort hoztak. A kocsis a szekérre kapcsolta a csuszát. Aztán beszólt Kleinmann felé.

— Majd én megyek, nagysád.

Stoppérné elpirult.

— Kegyed egy karakter, Kleinmann ur. Stoppérné egész éjszaka nem aludt és az ezután való éjszakákon se. Mindig Kleinmannra gondolt, mindig abban a pózban látta maga előtt, mikor egyszerűen és nemesen azt mondta: majd én megyek, nagysád. Micsoda karakter ez a Kleinmann. Hiszen Stoppér is

Benes nyilatkozatához még hozzáfűzte, hogy a kisantant a szövetségesekkel való előzetes megbeszélés nélkül elhatározó lépést nem fog tenni. A jugoszláv kormány szintén kívánja a békés megoldást, ha a problémákat tényleg meg lehet oldani háború nélkül. A szerb határőrséget mindenestre harcszerűen megerősítették. Jugoszlávia folytatja a mozgósítást és egyéb háborús előkészületeket is tesz. Ha a kisantant követeléseit a megjelölt záros határidőn belül teljesítik, beszünteti harci készülődéseit, addig azonban folytatja, hogy

minden helyzettel számolhasson.

Károly exkirály egyelőre heves ellentállást fejt ki a lemondással szemben. Ma kellett volna őt a Dunaföldváron várakozó angol monitor parancsnokának átadni, a király azonban betegségére való hivatkozással ellenszegült az elszállításnak. A kormány Grätz Gusztávot, aki letartóztatásban van, küldte el a királyhoz, hogy meggyőzze vonakodásának céltalanságáról. Károlyt az antant mindenekelőtt Galacba küldi, onnan Konstantinápolyba viszik. A nagykövetek tanácsa

Károly állandó tartózkodási helyül Madeira szigetét jelölte ki.

Madeira portugál birtok, ezért Portugália beleegyezésére van szükség. A tárgyalások ebben az ügyben már megindultak.

Egy amerikai újságírónak sikerült bejutnia a tihanyi zárdába, ahol beszélgetést folytatott Károly exkirállyal és kíséretével.

— Nem terhel felelősség — mondotta a király — a poigárháborúért. Nem számítottam arra, hogy ellenállásra talállok. Nem tettem kísérletet arra, hogy Budapestre a fegyverek erejével vonuljak be. Csapataimnak — mely csupán kíséretemül szolgált és nem volt hódító hadsereg, — parancsot adtam, hogy ne lőjjenek és vonuljanak vissza.

Grätz Gusztáv elmondotta, hogy a király és a királyné az első éjszakát Sopronban egy faszéken ülve töltötte el. Másnap Ostenburg kölcsönzött a királynak hálóinget. Andrassy szerint, amikor Horthy távirata megérkezett, hogy ne vonuljanak tovább, Zita királyné az előnyomulást sürgette és ez csak

Hegegyes tábornok árulása folytán hiúsult meg.

Felhők tornyosulnak Kleinmann felett

Írta: Újvári Déter.

A gojmel-bencsolás sikerült, a gojmel-bankett még jobban, de a szomorú Stopper nem lett ettől vidámabb. Fájditotta az oldalát és ágyának esett.

— Láss a kegyed — szolt Stoppérné Kleinmannhoz és könyvet morzsol ki a szeméből — tudtam, hogy ez egy nagy szerencsétlenség volt. Ha én kerülök a hordó alá, most én szedhetném az orvosságot.

Az orvosságot szerencsére csak Stopper szedte, ő se nagyon sokáig. Egy reggel fölkel és már nem fájditotta az oldalát. Másnap reggel már nem kelt fel, de az oldalát akkor se fájditotta. Meghalt.

Stoppérné sirt, a haját tépte, süvetült és megvisszázódott.

— Nagyon szép temetése volt — szolt a gyászolók büszkeségével.

— Szép volt — hagyta rá Kleinmann.

— De lássa kegyed, az emberek az én kedvemért jöttek. Stopper kedvéért nem jöttek volna.

Kleinmann intett:

— Temetésre sohse a halott kedvéért mennek az emberek.

Stoppérné fölfigyelt.

— Hogy érti ezt kegyed?

Kleinmann elővette a filozófiáját:

— Hát úgy, hogy a halottal nem törődnek.

— De Kleinmann ur! Kegyed elfelejti, hogy Stopper az én férjem volt.

— Nem felejttem el, nagysád.

De ez nem változtatja meg az igazságot. Az emberek huzódnak, amikor temetésre men-

karakter volt, de azt már ő nevelte beléje. Hanem ez a Kleinmann egészen magától az.

Nyugtalanoknál kezdett: mi lesz, ha Kleinmann ur elmegy. Ilyen kiűző tanító nem kaphatna többet. Igaz, hogy drága, de csak azért, mert tanító. Stopper is belekerült százhusz forintjába esztendőnkint, de hát ő nem tanító volt.

Ezen aztán igazán gondolkodni kellett. Hogy is lenne csak, ha Kleinmann maradna. Természetesen tanítónak. De mért ne lehetne férje is, akkor legalább megspórolná a tanítót.

Reggel az ólébe vonta Berelet:

— Berele, szereted a tanító bácsit.

— Utálom — felelt Berele őszintén.

Stoppérné arca ragyogott.

— Hát tudod mit Berele, elveszem tőled.

Berele nem értette a dolgot.

A mamája megcsókolta:

— Elveszem tőled, Berele. Nem lesz többet a tanítód.

Berele nem nyilatkozott. Tartózkodó volt.

Stoppérné folytatta:

— Aztán, ha jól viseled magadat, odaadom neked papánuak. Jó lesz, Berele.

Berele gondolkodott. A dolog nem tetszett neki.

— De akkor kit rugjak? Ha a papám lesz, rughatom?

— Rughatod, gyönyörűm.

Minthogy a helyzet most már az ő előnyére változott, hát belenyugodott.

Kleinmann még semmit se tudott. Csak balsejtelmek voltak. Valahogy megérezte, hogy felhők tornyosulnak a feje felett.

Most, hogy a magyar kormány teljes erővel hozzáfogott Károly exkirály kalandjai következményeinek likvidálásához, mindinkább érthetelenné válik, milyen információk alapján határozta el magát a király a végzetes hazatérésre. Amikor a király meghallotta, hogy Budapesten a nemzeti hadsereg ellenállásra készül, még volt lepeve.

A királyra a legtragikusabb pillanatok akkor következtek be, amikor tanácsadói, Andrássy, Rakovszky és Grätz letartóztatásáról értesült.

Az előbb még optimista király, — aki két készenlétben tartott katonazenekarral szándé-

kozott bevonulni Budapestre, — a letartóztatás hírére kétségbeesetten sírva fakadt és kijelentette, hogy ez a bukás neki az életébe kerül. Később, amikor Horthy megbízottai tárgyalásokat kezdtek, Károly annak az aggodalmának adott kifejezést, hogy

Horthy titkos helyesléssel, az orosz cár sorsára fog jutni.

És a király szeméből esorogtak a könnyek. A megbízottak erre a kormányzóhoz fordultak, aki, hogy megnyugtassa a királyt, megengedte Andrássynak, Grätznek és Rakovszkynak, hogy Károlyt — természetesen megfelelő őrizet alatt — egész Tihanyig elkísérjék.

Maniu és Bratianu a királynál

A bukaresti sajtó kormányváltást vár — Marghiloman kritikája a kormányról

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, okt. 31. A király hétfőn fogadta kihallgatáson Maniu Gyulát, aki ismertette a Bratianuval folytatott tárgyalásainak anyagát és előadta véleményét az aktuális politikai kérdésekről. A hét folyamán Bratianu ismét kihallgatásra megy a királyhoz, amiből Bukarestben azt a következtetést vonják le, hogy a nemzeti- és a liberális párt között végül is sikerül a megegyezés.

A kormányváltás eshetőségei

Minél több a valószínűség Maniu és Bratianu együttműködésére, annál inkább előtérbe lép a kormányváltás lehetősége.

Az ellenzéki sajtó már Bratianu és Maniu kihallgatásának tényéből is kormányválságra következtet. A lapok megállapítják, hogy a nyáron az ellenzéknek a parlamentből történt kivonulása után a király már kész volt fogadni az ellenzéki vezeteket, de betegsége miatt kénytelen volt külföldre utazni és a válság megoldását öszre halasztani. Most a parlament ülésszakának megnyitása előtt a király tisztázni kívánja a helyzetet, eleget tesz ígéretének és meghallgatva az összes pártok véleményét. Bratianu és Maniu kihallgatásai minden-

esetre felvilágosítják az uralkodót a paktum-tárgyalások stádiumáról is.

Az Indreptarea, a kormány felhívatólása, viszont cáfolja a fővárosi sajtóban az ellenzéki vezeték kihallgatásával kapcsolatosan megjelenő válsághíreket. A lap szerint a kormány helyzete teljesen szilárd.

Marghiloman a kormány ellen

Vasárnap tartotta meg a konzervatív-progresszív párt jassii nagygyűlését, amelyen Marghiloman, a párt vezére, mondott nagyobb beszédet. Marghiloman a belpolitikai helyzetéről kijelentette, lehetetlen, hogy egy párt kezében legyen a kormányzás és hangoztatta, hogy az összes erőket egyesíteni kell. Támadta a néppártot, mely új köntösben régi politikát üz. Ami a parasztpártot illeti, reméli, hogy nem fog osztályharcot folytatni.

Birája az egyes minisztériumok pénzpocsékolását, különösen a külügyminisztérium költésait. Elsősorban gazdaságosságra van szükség és meg kell szüntetni a szinekurákat.

Az adókra nézve véleménye az, hogy Titulescu reformjait nem lehet alkalmazni. Azonnal segítene a behozatali illetékek nagymértű felemelése és kisebb jövedelmi adó. Kívánja a bevétel korlátozását és az export elősegítését minden módon.

A militaristák befolyása az új német kormány alakulására

A Reichswehr ultimátuma a kormányhoz

— Az Uj Kelet munkatársától —

Bécs, okt. 31. A Wirth-kabinet megalakulásának szenzációs kulisszatitkait leplezte le a berlini sajtó. Közlése az egész német nyilvánosságban a legnagyobb feltűnést keltik, mert világos bizonyítékát szolgáltatják a militaristamonarchista reakciós hatalmának és alkotmányellenes tulkapásának.

A hír szerint, midőn a demokraták követelésére az új kabinetből ki akarták hagyni Gessner hadügyminisztert, akinék oroszlanrésze van a Reichswehr mai reakciós szellemének kialakulásában, megjelent Ebert birodalmi elnök előtt von Seckt tábornok egy tiszti küldöttség élén és ultimátumszerűen jelentette be, hogy Gessner hadügyminisztert meg kell tartani az új kabinetben is, mert különben a Reichswehr az új kormányt nem támogathatja.

Joggal mutatnak rá a különböző sajtóorgánusok arra, hogy minden modern és demokratikus államban abszurdum egy ily alkotmányon kívüli tényező beavatkozása a kormány alakulására. Reichswehr tisztikara nyilván a boldog hohenzollerni időkre emlékezik, amidőn a tisztikar egy maroknyi klikkjének nagyobb befolyása volt az államügyek intézésére, mint a német nép millióinak. Az ilyenféle hivatalos beavatkozásoknak csak a belső állapotok elfajulása és a politikai ellentétek kiélesedése lehet a következménye. A sajtó intézkedéseket, érget, melyeknek a jövőben lehetetlenné kell tenniük hasonló tulkapások előfordulását.

Palesztinai hírek

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Newyorkba most érkezett vissza Teitelbaum rabbi, aki az ujságírók előtt nyilatkozott palesztinai utjáról és közölte, hogy hosszabb beszélgetést folytatott Sir Herbert Samuel kormányzóval és titkárával, Deedes tábornokkal az amerikai zsidóságnak az ujjáépítésben való részvételéről. Sir Herbert Samuel kijelentette, hogy az amerikai zsidóság ha komolyan foglalkozik Erec Jisraelt ujjáépítésével, akkor elsősorban fordítson gondot a házépítésre és kitűnő valutájával tegye lehetővé nagyarányú jelzálogkölcsönök folyósítását. A legbiztosabb befektetés ez, amely tekintélyes osztalékkal kecsegtet. Csodálatos, hogy az amerikai zsidók folytonosan beszélnek Palesztina ujjáépítéséről ahelyett, hogy valami érdemleges dolgot cselekedtek volna. Deedes tábornok élesebben kelt ki az amerikai zsidóság ellen és ezeket mondta:

— Önök még mindig fel vannak háborodva a kormányzóval a bevándorlást tiltó rendelkezései miatt. Pedig tudhatnák, hogy az országban a jövevények elhelyezésére és foglalkozására semmiféle előkészületek nem történtek. Nem lehet Erec Jisraelt szép beszéddel felépitni és ha a kormány véletlenül nem kezdi meg az utak építését, akkor az itt élő bevándorlók éhen halhatnak volna az utcán. Mondja meg Amerikában élő testvéreinek, hogy minél több tőkét hozzanak az országba és minél több házat építsenek, hogy a bevándorlóknak legyen hajlékuk. Ha gondoskodni fognak munkaalakomról, akkor mi is készségesen engedjük be az országba az embereket. Hagyjanak már fel a sok beszéddel és kezdődjék már meg az ujjáépítés munkája. Ha ez így lesz, akkor nem kell félni az araboktól.

Jeruzsálemből jelentik: A Canadian Eagle kiadója mr. Valovszki mostanában érkezett ide és illetékes körök előtt kijelentette, hogy a kanadai zsidóság egymillió font sterling alaptőkével Palesztinában bankot akar alapítani. Célja az építőipar támogatása. A bank megalapításának előmunkálatait Valovszki vezeti.

Jeruzsálemből jelentik: A Palestine című arab újság szerint Nazaretnben és Gallilea több más helységében arab, mohamedán társaságok alakultak, hogy a Londonban küldöttséggel arab delegáció ellen állást foglaljanak. Ezek a társaságok Palesztina kormányzójához tiltakozó átiratot intéztek, amelyben kifejtik, hogy az Angliában járó arab delegáció nem tekinthető az arabok megbízottjainak és minden lépésük ellen élesen tiltakoznak.

Jeruzsálemből jelentik: Rison le Cion gyarmat községi képviselőtestülete szerződést kötött egy prágai társasággal, amely vállalta a gyarmat vízvezetékeinek és elektromos műveinek kibővítését. Azt hiszik, hogy ezt az újítást rövid időn belül át fogják vinni más zsidó gyarmatra is. — Angliából nagy heringrakományok érkeztek Palesztinába. A halak részint füstölt állapotban, részint besózva érkeztek. A nagy rakomány néhány nap alatt elkelt és már újak vannak utban Palesztina felé, amely nagy piaca lesz ennek az élelmicikknek.

Jaffából jelentik: Egy Reichardt nevű lengyelországi származású zsidó kereskedő körülbelül félével ezelőtt néhány tucat szövőgépet hozott Palesztinába, amelyeket azonban leromlott valutájú pénze segítségével, lengyel márkával, nem tudott üzembehozni. Egy amerikai zsidó most vállalkozott rá, hogy Reichardt a szövőgépek üzembehozása körül támogatni fogja. A gyárat Jaffa és Tel Aviv között állította fel és a munkálatok már annyira haladtak, hogy két hónapon belül a gyár üzemképes lesz. Sir Herbert Samuel a napokban fogadta az új gyár tulajdonosait és megígérte, hogy az ipartelepért erejéhez képest támogatni fogják.

Jeruzsálemből jelentik: A cionista munkáspártok elhatározták, hogy a nemrégiben bejegyzett palesztinai munkásbank érdekében nagyszabású propagandát kezdenek. A kampányt Európában és Amerikában egyszerre fogják megkezdeni. Berl Katzenelsohn palesztinai munkásvezér Amerikába utazott, hogy személyesen vezesse a propagandát, a bank érdekében.

Jeruzsálemből jelentik: A cionista munkáspártok közepéig másfél hónap alatt 693 új bevándorló érkezett ide, akik közül 649 Jaffa és Haifa kikötőiből szállottak partra, 44 pedig Kantara kikötőjéből.

A palesztinai polgári közigazgatási hatóságok most kaptak utasítást arra, hogy a Kusan nevű török törvényt, amely az idegeneket eltiltja a földvételestől, hatálytalanítsák. Eddig az volt a gyakorlat, hogy idegenek belföldi társaságok neve alatt vásárolhattak földet. Ennek a törvénynek megszüntével most már az idegenek teljesjogi birtokosai lettek a palesztinai földnek.

Palesztinai lapjelentések szerint az amerikai zsidók a karlsbadi cionista kongresszus hatása alatt nagy érdeklődést tanúsítanak Palesztinai gazdasági fejlődése iránt. Az American Palestine Company nemrégiben Jaffában fiókot létesített, amely kizárólag kereskedők számára való hitelnyújtással foglalkozik. A társaság másfélmillió dollárnyi alaptőkével rendelkezik és nem sokára Palesztina minden nagyobb városában megnyitnak fiókjait. Egyelőre csak kereskedők számára nyújtandó hitellel fog foglalkozni a bank, később azonban jelzálog tizlettel is foglalkozik majd. A vállalat vezetője dr. Bandler, aki az ország közgazdasági életét kitűnően ismeri. Newyorkban különben Nathan Strauss egy zsidó népbank felállításán foglalkozik. Legközelebb Palesztinába utazik egyik megbízottja, hogy megszervezze az ottani ügyeket.

Az albánok támadása Szerbia ellen

Briand nem bizik a leszerelési program sikerében —
Lloyd George résztvesz a washingtoni konferencián

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Berlin, okt. 31. Wirth kancellár Karlsruheban nagy politikai beszédet mondott, amelyben körvonalozta az új német kormány programját. Az új kormány egyesíteni akarja a mérsékelt pártokat az ország újjáépítésének munkájában. A Majna-menti Frankfurtban szintén beszélt Wirth kancellár. Ott is a demokratikus kormányzati rendszer mellett bontott zászlót. Rathenau szintén beszélt Frankfurtban. Kíváncsnak tartja, hogy a néppárt is résztvegyen a kormányzásban. Dícsérettel emlékezett meg Wirth kancellárról, aki erős fézzel viszi az ország ügyeit. Rathenau beszédéből arra következtetnek, hogy eleget tesz Wirth felhívásának és újból belép a kormányba.

A washingtoni leszerelési konferencia előkészítése már megtörtént. Briand francia miniszterelnök e hét végén érkezik Newyorkba. Mielőtt hajóra szállt, elmondotta az újságíróknak, hogy a konferencia programját utópiának tartja. Lloyd George is elmegy Washingtonba, bár eredetileg az volt a terve, hogy

az ország belső válsága miatt nem vesz részt a tanácskozásban. Az ir tárgyalásokat éppen Lloyd George utazása miatt félbeszakították. Balfour, aki szintén tagja az angol delegációnak, szerdán utazik. Az amerikai kormány Németországot is meg akarja hívni a leszerelési konferenciára. Ebből a meghívásból következik, hogy a szövetségesek visszavonják Rajna-menti csapatukat.

Az albán konfliktus mind bonyolultabbá válik. Békés megoldásra már alig van kilátás. A határharcok kiélesítették a viszonyt Albánia és Jugoszlávia között. A határ mentén mindenütt harcolnak. Az albán csapatok a tűzérési előkészítés után gyalogosági támadást intéztek a jugoszláv határcsapatok ellen. A támadást a jugoszlávok visszaverték.

A „Temps” közli azt a megjegyzést, amelyet a francia kormány az angolai kormányval kötött. Sziria vidékén a török nemzetiségi jogok védelmére külön bizottságot állítanak fel. Ciliciában is biztosítják a kisebbségek védelmét.

A nagyváradi „Mirjam” cionista leánykör

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Három évi kitartó, lelkes cionista munka és Erdély zsidósága kevés kivétellel egy táborban van. A nemzeti eszme sugarai áthatoltak a fáslú sziveken és tüzet fogott az újjászületés gondolata ott is, ahol a zsidó öntudat halálos agóniában vonaglott. Nagyvárad a legszárazabb ág az erdélyi zsidóság újra zöldelő fáján, az erdélyi zsidóság számban oly impozáns centruma, utóljára mozdult meg. A nemrégben megalakult nagyváradi cionista szervezet csak külső keret maradt, amelyet tartalommal nem tudtak megtölteni. Intézmény maradt, mely hivatásának csak meg akart, de nem tudott megfelelni. A zsidó közélet legbecsesebb eleme, a zsidó nők szervezete hiányzott. Zsidó asszonyok és lányok, akik a megélhetés napi gondjaitól kevésbé fáradtan, átmentették lelkük tiszta idealizmusát. Tudnak még lelkesedni és páratlan agilitásuk értékes zsidó intézményeket teremtett a regeneráció szép munkájában.

A zsidó nők mozdultak most meg Nagyváradon is és mint röviden megírtuk, Mirjam cionista lányegyesületet alakítottak. Elnököket választottak, alelnököket, tisztikart, választmányt és bizottságokat. Mátyás Zsuzsanna, aki elnöki megnyitójában „komoly szavakkal változtatta az alakulás célját és a további munka programját”, ki fogja osztani a szerepeket és Lebovits Ila, Pártos Böske, Deutsch Ella, Reich Rózi, Osváth Márta és Edith, Goldstein Lili, Schwarz Mancsi és Jolán, Klein Frida, Altman Ete, dr. Pogány Gyuláné, Schwarz Sománé, Klein Mórné, dr. Löwy Lászlóné, dr. Sonnenfeld Jenőné, Kesztenbaum Miksáné, Vajda Miksáné, Gottfried Elza, Stein nővérek, Kohn Gáborné, Blum Zsigmondné, Leitner Zoltáné, Kormos Ferencné, Leitnerné, Epstein Samuné, dr. Geist René, Fischer Jenő, Rief Rózi, Schönberger Emmi és Duci, Réder Emma, Katz Otti, Heller Klári a választmány tagjai és a többi mind, az új leányegylet összes tagjai megindulnak gyűjteni, rendezni, rábeszélni és az ő munkájuk nem marad eredménytelen. Boros Elza és Aranyi Ilus, akik „az előkészítés munkájából nagyban kivették részüket” most mint alelnökök fejtik ki agilitásukat. Goldfinger Rezsina a pénztárt kezeli, Róth Cica jegyzőkönyvet vezet, Sonnenfeld Elza, Pázmány Erzs és Rác Böske ellenőrizni fogják tisztársait és amit eddig ötlesterlenül tettek csak szívük sugallatára, most szervezeten és köteleességszerűen, az egyleti

alapszabályok utmutatása mellett, program szerint, szervezeten fogják megcsinálni.

„Az alakuló gyűlés a Hatikva hangjaival ért véget.” Zsidó lányok ajkán csendült fel a zsidó remény szent éneke. Nincs okunk kételkedni. Amit Erdély többi zsidó hőlyei elértek, megteszik majd Mirjam nagyváradi leányai is.

Német befolyás Lengyelországban Stinnes Lengyelországban is terjeszkedik

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bécs, okt. 31. Lengyelország demokratikus sajtója meglepetéssel állapítja meg, a német reakciós elemek Lengyelországra való befolyását. A német reakció — mondja a Kurir Poseny — az odahaza lába alól elveszett talajt Lengyelországba akarja megtalálni és ha Lengyelország demokratikus elemei kellő időben nem akadályozzák meg, valóra válik a német és a lengyel reakciók testvéri összeölkezése.

Hogy milyen nagy a németek lengyelországi befolyása, annak bizonyosságul szolgál az a körülmény, hogy ennek hatása alatt történt volna meg az alkotmányozó gyűlés esetleges feloszlata és egy abszolutisztikus rezsim kikiáltása.

De nemcsak a politikai élet terén történik a reakciós erők koncentrációja, hanem a gazdasági életben is. A német tőke Stinnessel az élén, a nagyobb lengyel vállalatokat már mind megvásárolta. Ezzel a gazdasági megköttöttséggel azután játékszer Lengyelország a német reakció kezében. Most ujjában Stinnes vásárlásai még nagyobb arányokat öltöttek és lengyel exponense, Ronicker gróf mindent elkövet, hogy a német befolyásnak minél nagyobb teret hódítson meg.

Azok a körök, melyek Lengyelországot feltek a reakció teljes elhatalmasodásától, megrettenve konstatálják, hogy az átalakult viszonyok folytán Lengyelország Németországgal való megegyezése esetén elveszti protektorát, Franciaországot.

A Zsidó Nemzeti Alap országunk földjét akarja népünk köztulajdonába visszavásárolni, (akik a föld, azé az ország!), a Keren Hahjeszéd a fejlett európai állami élet alapjait akarja lerakni a visszaváltott földön, a Tarbut-Kultur alap pedig a sivatagi vándorlás nevelési alapja.

Megszüntetik a valutadifferenciákat

Egymilliárd aranydollárral Középeurópai Bank alakul — Svájc félti az üzleteit a pénzegységéstől

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az a nagy gazdasági válság, amely összemomlással fenyegeti a középeurópai államokat, nem hagyta érintetlenül a magas valutájú országokat sem. A háboru után megindult erős munka óriási túltermelést eredményezett ezekben a gazdaságilag erősebb államokban, amelyek ép az abnormális valutadifferenciák miatt nem tudták termékeiket elhelyezni. Ennek a következménye egyrészt egyre növekedő munkanélküliség és üzembeszűntetés lett, másrészt a termelő államok gazdasági alapjának erős megmegeringása, mert a befektetés rohamos növekedésével szemben alig kaptak ellenértéket.

Ez az aggasztó helyzet különösen Amerikában éleződött ki s már oly fenyegetővé vált, hogy a tengerentúli pénzüvilág kénytelen volt megmozdulni, nehogy a saját sulya alatt összeroppanjon. Vanderlip newyorki milliárdos tegnapelőtt Berlinbe érkezett, ahol érdekes és nagyszabású pénzügyi tervet terjesztett elő a német nagytőkések konferenciáján. Vanderlip az amerikai Federal Bank mintájára meg akarja alapítani a középeurópai államok bankját. Az intézet egymilliárd aranydollár alaptőkéjének egy részét a leromlott valutájú államok fizetnék be, a többit Amerika adná. Az ércfedezetre a bank ötmilliárd dollár értékű bankjegyet bocsátana ki s így meg lehetne szüntetni a középeurópai államok valutaingadozását, mely lehetetlenné teszi az internacionális kereskedelem egészséges helyreállítását.

A tervet általános helyesléssel fogadták. Megvalósításának egyetlen komoly akadálya, hogy a magas valutájú országok, melyek a konjunkturális gazdasági viszonyok folytán hatalmasan meggazdagodtak, nem kívánják, sőt ellenzik a valutarendezést. A konferencia bizottságot alakított, amely tárgyalásokat kezd az érdekelte államok pénzügyi köreivel. Hír szerint a bank távoli célja az egységes világvaluta.

Valeanu miniszter a román nyelv terjesztéséért

Biztosítani akarja a folyamat természetes menetét — A postásokat is a regátba viszik

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az Uj Kelet megírta, hogy az egységesítés teljes keresztülvitele érdekében a csatolt területek üzletvezetéseitől a románul még nem tudó vasutasokat rövidebb-hosszabb tartózkodásra a regátba helyezik át. Ezeknek a tisztviselőknek a beosztása már nagyrészen meg is történt és egy részük rövidesen utnak indul az ósíráltságba. Mint ujjában értesülünk, a közlekedésügyi minisztérium nem csupán a vasutnál óhajtja ezt a metóduat alkalmazni, hanem a postánál és egyéb nagyobb kiterjedésű közintézményeknél is. A postán már szintén hozzáfogtak a regátba küldendő hivatalnokok névjegyzékének összeállításához és ezeknek az expedálására is rövidesen sor kerül.

Ezek az intézkedések a kormánynak abból az intenciójából fakadnak, hogy az állam szolgálatában lévő hivatalnokok és egyéb alkalmazottak tökéletesen megtanulják az állam nyelvét és a regátból átvett szolgálati módozatokat. Valeanu miniszter belátta ugyanis, hogy az a rendelet, amelyet a CFR. vezérigazgatója a felekelet szemben kötelező román nyelvhasználatról nemrég kiadott, a jelen körülmények között egyáltalában nem vihető keresztül, mert maguknak az államhivatalnokoknak nagyrésze még nem tud románul. A regátba való átmenei áthelyezés azért vált szükségessé. A miniszter biztosítani akarja a román nyelv elterjedésének természetes és zavartalan menetét és amit erőszakkal képtelenek voltak keresztülvinni, azt most oktatással, türelmes tanítással akariák elérni.

Szerkesztőség	977
Kiadóhivatal	844
Zs. N. Sz.	558

Magunk

A hirdetések fajából vagyok én
Kik végzetesen tudnak vágyani jobbat,
Istennel bírkózó és magvető
Gőgös fajtája a magtalanoknak.

Nincs asszonyunk és nincsen gyermekünk,
Vérünk mindenre: csókra, tette rémre,
S mégis: magosba törni hajt erőnk
És mégis: sorsunk, hogy mindig lesszallunk.

Jövünk, s nem tudja senki sem, ki küld,
Csak mintha titkok titka és ok úzne.
Tűzünket issza, éli a világ,
S magunk beléje pusztulunk a tűzbe.

Nagygőgűek, tudatlanul tudók,
Máznak: bohóc, vagy lángész, vagy cudar tán
Magunknak: nincs magunk és nincs Magunk,
S vagyunk ekélt az istennek ugarján.

A hirdetések kemény fajtája ez
Kik végzetesen tudnak vágyani jobbat,
Istennel bírkózó és magvető
Gőgös fajtája a magtalanoknak.

9. j.

A görög királyné romániai látogatása. Bukarestből jelentik: A görög királyné megérkezett Konstanzába, majd azonnal tovább utazott Sinaiába ahol tíz napig marad.

A belügyminiszter házassága. Bukarestből jelentik: Argetoianu belügyminiszter tegnap tartotta legszűkebb családi körben esküvőjét Boamba Valentina urnővel, Breasta Doljban.

A Magyar Szövetség ügye. Az Erdélyi Magyar Szövetség ügyében a mai napon nem történt változás. Tanasescu belügyi államtitkár fogadta az újságírókat, akik ez ügyben érdeklődtek nála. Jósikát egyébként nemcsak mint szövetségi elnököt hívták meg, hanem mint azt a férfit, aki a magyarság reprezentánsaként szerepelt. A meghívás ugyan nemcsak hivatali előkelőségeknek szólt, hanem a város minden noábilitásának. Annál nagyobb volt a hát a báró tapintatlansága, amit legjobban a magyarok között ítélnék el. Most a Magyar Szövetség kebelében indult meg a tiszulási folyamat; valószínűnek tartják az elnök és néhány választmányi tag lemondását, ami a szövetségnek a demokrácia felé való elhajlását fogja jelenteni. Mihelyt ez megtörtént, a szövetség elkészíti alapszabályait és beteszti illetékes helyen. Ha a formáságoknak eleget tettek, a működés elé a hatóságok semmi akadályt nem gördítenek.

A kolozsvári sakkverseny. A kolozsvári sakkverseny egyik legizgalmasabb játszmája került a tegnapi fordulón sorra, a Gábel-Mátrai párti. Gábel, mint világos, szabálytalan megnyitást kezdett, hamarosan pozíciófölénybe jutott. Mátrai gyalogáldozattal akart ellentámadáshoz jutni, azonban Gábel elhárította a támadást és erőteljes gyalogtámadással nyert. Mendelssohn könnyen nyert Mathias ellen és így az élre került. Asztalos győzött a felületesen játszó Logothetti ellen, Gherasim pedig Georgiu ellen utóbbi erős elnézése miatt. Neumann dr. is nyert Kempelennel szemben. A verseny állása a kilencedik forduló után: Mendelssohn 8, Gábel 7 (1), Mátrai 7, Gherasim 6, dr. Neumann 5 1/2, gróf Logothetti 2 1/2, Mathias 2 (1), Kempelen és Jeremia 2, Dan 1 1/2.

Délamerika is torrong. Buenos Ayresből jelentik: A perni köztársaság forradalma után most Paraguayban tört ki a forradalom. A kormány Argentínába menekült.

Eszperantó tanfolyam. November harmadikán Cseh Andor vezetésével mellett eszperantó tanfolyam nyitott meg a kolozsvári Unitárius Közlönyben. A kurzus két hónapig tartani heti három órában. A tanítás díja száz lei. A tanfolyam hallgatói ma este hat órakor gyülekeznek, hogy a tanórák és csoportok beosztását megbeszéljék. Megfelelő számu jelentkező esetén az újságírók részére külön tanfolyamot fognak létesíteni.

Lakást 1925-ig nem lehet felmondani. Bukarestből jelentik: A lakbérleti törvény módosítására kiküldött bizottság elhatározta, hogy a lakbérleti szerződések tartamát 1925. április 1-ig meghosszabbítja. Ez időpontig az építkezés várható fellendülése folytán a kényszerítő intézkedések megszüntethetők lesznek.

— **עגפא פולע** Egy nagy füli Penkala-mellszobor alatt Jasiban a Schiller-féle vendéglőben nagy betűkkel rám merednek a titkos szavak. Nem volt nyugalmam rendesen elfogyasztani az ebédet a rébusz miatt. Mit jelenthetnek a kabalisztikus héber szavak, istenem, nem vagyok hebraista, de belekötnyeskedtem már minden héber szövegbe, kezdve az ó-héber és asszír irástól a páduai pergamentek gyöngybetűin át a póklábu lengyelzsidó írásig; bosszant és szégyenkezem, hogy Jasiban egy kifőzde plakátját nem értem. A többiek nyilván tudják, a disznókereskedő és mészáros is, akik szemben ülnek a négyzavas plakáttal, és oda sem figyelnek, hanem üzletkednek. Azt mondja a sertés-ember a másiknak, hogy többet lehet keresni beszarábiai disznókkal mint erdélyiekkel. A hazai hangokra fölfigyeltem: Erdély, keresni, disznók... De aztán elhagyták ezt a témát, borjúkról beszéltek, egyéb hasított patájuról és kerdőzdről és engem itt hagytak marcanogó kételyemmel: mit jelentenek a szavak ott fenn Penkala mellett? Összeolvastam a betűk számértékét, hátha valami számbeli szimbolum, há ha kezdőbetűi jelentenek valamit, vagy talán a véghangzók. Töprengtem és tudatom alól kiizadtam a gyermekkori nyelv-kunzstokat, de sehol valami analogia féle, valami megnyugtató. Nem is ettem csak egy levest, egy-két falat marhahúst gyűrtem le magamba; ilyen izgalomban nincs étvágya az embernek. Gyorsan hívtam a leányt és kértem a számlát. Harminckét leit irt föl a gazdája, mire odaientem neki, hogy megegyeszer számoljon. Visszajött és huszennyolc leire javított a végösszeget. Megint odaientem, hogy tegye föl a szemüvegét és tizenhat leit lett a számla végén. Erre ultimátumként megemlitem a rendőrséget. Akkor az egyensúly helyrebillent: nyolc leit és 50 bani, kenyérral együtt. Azután, a felöltő már rajtam volt, elszántan megkérdeztem a kis leányt, hogy mi az a zsidó írás ott a kályha mellett. „Ca la mama a casa — akárcsak otthon anyáknál” — felelte a leány. Itt ugy kell éreznie magát az embernek — tette hozzá. — Föllelegzettem és mentem. Az uton eltűnődtem a furcsa szövegen és hazagondoltam, vajjon otthon, anyámnál is így volt ez. Különösen ami a számlarészt illeti. (sz. i.)

Nemzetközi kereskedelmi jog. Bukarestből jelentik: Trancu Jasi munkügyi miniszter érintkezésbe lépett több külföldi kereskedelmi jogással a nemzetközi kereskedelmi jog megvalósítása érdekében. A világ elismert jogtudósai megígérték a miniszternek, hogy ebben a fontos munkájában támogatni fogják. Az adatok gyűjtése már megkezdődött.

Nincsen több skarlátmegbetegedés. Kolozsvár város tisztii orvosi hivatalától kapott értesülésünk szerint, újabb skarlátmegbetegedés nem történt. Remélhető, hogy a járvány teljesen visszafejlődik.

A kiadóhivatal felkéri mindazon előfizetőket, akik díjaikkal hátralékban vannak, hogy lapunk zavartalan szétküldése érdekében haladéktalanul küldjék be hátralékos előfizetési díjaikat.

A szentannai rabbihivatal Pankotán. A szentannai kerület, amely Szentanna, Világos és Pankota hitközségekből állott, legutóbb hozott határozat alapján anyakönyvi székhelyét Pankotára helyezte át. Az anyakönyvezető Sonnenschein Eliás rabbi még e hét folyamán Pankotára költözik, hogy elfoglalja hivatalát.

A nagyváradai Mizrachit új vezetősége. A nagyváradai Mizrachisták tíz hó 22-én tartották tisztújító közgyűlésüket, amelyen a következő új vezetőséget választották meg: Elnök Altmann Sámuel. Alelnökök Selzer József és Berkovits Bernát. Pénztárnok Klein Mór. Főtitkár Weisz Kálmán. Jegyzők Friedmann Menasche és Leitmann Dezső. Ellenőrök Rosenberg Ignátz, Irom Bernát, Kesztenbaum Miksa és Vajda Géza. Számvizsgálók Mittelman Jakab, Gutfried Emanuel, Epstein Samu és Frisch Adolf. Tanácsosok Rosenberg Emil, Kupferstein Rudolf, Goldstein Mór, Grosz Márton, Kárfunkel Fülöp, Sbermann József. Választmányi tagok: Nuszbaum Sámuel, Lebovics Hugo, Stern Sámuel, Silberstein Armin, Stern Vilmos, Selzer Armin, Spernát Zsigmond, Guttman Samuel, Czukermann Salamon, Lebovics Rudolf, Schwarz Jakab, Weinstein Mózes, Kepes Samu, Roth Albert, Klein Béla, Reich József, Weisz Ó. Lipót, Wasserstom Sándor, Freund Benjámin, Czukermann Menyhért, Rothbart Bernát, Neumann Herman, Grünberger Ignátz, Bernát Bertalan, Moskovits Mór, Peck Izidor, Kemény Sándor, Bleier Adolf, Sternberg Izsák, Grosz Márton, Ujházi Ignátz, Leitner Ignátz, Grünbaum Vilmos, Morgenstern Ferenc, Glück Henrik, Czittner Lajos, Heller Márton, Hitter József, Feldmann Sámuel, Koller Hermann, Rozsa Rezső, Füst Herman, Goltfried Ignátz, Mozes Aron, Hirsch József, Dr. Mandel ügyvéd, Markovits Herman, Koos Zsigmond, Mezey Albert, Friedrich Herman, Táray Mózes. A tisztu jítással egyidejűleg feladatát tűzte ki a Mizrachit a vidék megszervezését a nemzeti érület zászlaja alá tórahú programmal.

Holttest Kolozsvár határában. Hétfőn este jelentették a rendőrségnek, hogy a Szent György-híd közelében hullát vetett ki a Szamos. A helyszínrre egy rendőr sietett ki, aki másnap délelőttig, amíg a hivatalos bizottság oda nem érkezett, a hulla mellett tartózkodott. Tegnap Jepure ügyész, Pascu rendőrkapitány, Fluera detektiv és dr. Buia tisztiorvos vizsgálót tartott a helyszínen. Megállapították, hogy a halott Isák Vasile ötvenöt éves falusi marhahajcsér. Testén semmiféle különösebb sérülést nem tapasztaltak, csupán az orrcsontján van egy ütés, amely még a vízből való kiemelésknél is vérzett. Feltétlenül gyanus az a körülmény, hogy a halott a hátán feküdt, karja védekezőleg maga elé volt emelve, tenyere marokba volt szoritva és zsebeiben egyetlenegy banit sem találtak. A rendőrség megindította a nyomozást annak megállapítására vajjon Isák beleesett-e vagy befojtották-e a Szamosba.

Betörő cigánybanda. Magyarorszáton egy tiztagu cigánybanda betört özv. Mandel Józsefné kereskedésébe, ahonnan harmincezer lei értékű árut, készpénzt és ruhanevet loptak el. A kolozsvári detektivek a cigánybanda egyik tagját Botkán elfogták. Megmozásakor több imakönyvet találtak nála. Sátorosünnepkor a község zsidó lakossága Mandelné házában templomozott s a betörők az otlévő talliszokat is magukkal vitték.

Ögyilkosság. Hétfőn délután négy órakor Szabó József hetvenkétéves nyugalmazott hivatalosolga Csaba-utca 6. számu lakásán revolverrel föbe lötte magát és meghalt. A kiszállott bizottság megállapította, hogy Szabó ittas állapotban követte el tettét.

Erkölcserendészeti razzia. Hétfőn este erkölcserendészeti razzia volt Kolozsváron, amely alkalommal tizenkilenc nőt állítottak elő a rendőrségen. Ezek közül az egészségeseket szabadon bocsátották, a betegeket kórházba utalták.

A nyomor halottai. Bukarestből jelentik: A fővárosban az elmúlt éjjel fagyott. A hideg és nyomor ma három embert kergezett a halálba.

Rendőrségi hírek. Hetei Bakó Anna str. Feleak 42. számu lakos bejelentette a rendőrségen, hogy négyszázhatvan leit elloptak tőle.

— **Füerás volt reszortfőnököt le-**
tartóztatták. A szocialista párt tegnap
Petrosény, Lupény, Vulkán és Lónyatelepen
nagy népgyűlést tartott, amelyen a kolozsvári
központ hat kiüldöttje is megjelent. A gyűlé-
seken az előadók a sztrájk törvényt, a szak-
szervezeti törvényt, az új adótörvényeket és
főként a munkabiztosítópénztár mai helyzetét
ismertették. A népgyűlések mindenütt simán,
minden rendezés nélkül folytak le. Lupény-
ban a szocialista munkásság és az ottani sárga
szervezetek egyes tagjai között verekedés
támadt, mire a rendőrség a népgyűlést felosz-
latta és a kolozsvári kiküldöttek közül Recsant
és Füerást letartóztatta.

— **Uj gyémántmezők és petró-**
leumforrások. *Kairóból* jelentik: A kelet-
afrikai Kania-gyarmaton nagykiterjedésű gyé-
mántmezőket fedeztek fel. A Bazuto-vidék ha-
tárától 30 kilométerre fekvő Betlehem mellett
viszont petróleumforrásokat találtak.

— **Házasság.** Klein Friduskát Hagy-
másláporról eljegyezte Szmucl Ignácz Mara-
marosszigetről. (Mindem külön értesítés helyett.)

— **Szabadságolják a katonákat.**
Bukarestből jelentik: Az 1920-as korosztály
ujabb rendelkezésig fegyverben marad. A besz-
arabiai, erdélyi és bukovinai legénység részére
30—60 napos szabadságot engedélyeznek, a
regatbeliek karácsonra kapnak majd szabad-
ságot.

— **Letartóztatták Sándor szerb**
király egyik merénylőjét. *Athénből* je-
lentik: A rendőrség letartóztatta egy Marin-
kovic nevű szerbet, aki részben volt a Sándor
szerb király ellen júniusban elkövetett merény-
letben. Marinkovicot kiadják Szerbiának.

— **Panszkozdnak az erdélyi pa-**
pok. *Bukarestből* jelentik: Nagyrománia meg-
alakulásának első órája óta az erdélyi papság
folytonosan kérte a kormánytól anyagi helyze-
tének megjavítását. A papság zöme a lehetet-
len megélhetési viszonyok miatt el is hagyta
pályáját. Ujabb 99 memorandum érkezett a
kormányhoz, amelyben az erdélyi papok anyagi
helyzetének javítását sürgetik.

— **Lezuhant repülőgép.** *Párisból* je-
lentik: A Francia Roman Aviatikai Társaság
egyik aeroplánja, amely Páris és Prága között
közlekedik, Boroszló mellett lezuhant. Aligólag
a németek felgyújtották. A francia lapok köve-
telik a kár teljes megtérítését és azonkívül a
legközelebbi lépéseket, hogy ilyen eset többé
elő ne fordulhasson.

— **A Bukaresti Kurir hatodik**
száma most jelent meg szenzációs tartalom-
mal. Érdekes részleteket közöl Károly király
hazatérésének kulisszatitkaiból, a budapesti lapok
Romániába való beengedéséről, a magyar zso-
kék bukaresti sikereiről stb. Regényen és tár-
con kívül gazdag sport, közgazdasági és hir-
szókat, bukaresti utmutató és menetrend egé-
szíti ki az egyetlen fővárosi magyar lap tartal-
mát. A Bukaresti Kurir szerkesztősége és ki-
adóhivatala Bucuresti, Strada Smardan 39.
szám alatt van.

— **Sztrájkolnak a holland munká-**
sek. *Amsterdamból* jelentik: A rotterdami
munkások tegnap sztrájkba léptek, hogy ily-
módon erőlyesen tiltakozzanak a tervbevetett
célesztrájk ellen.

— **Óriási erdőégés Bulgáriában.**
Bukarestből jelentik: A novazagorai-silven-
voteni erdősegekben napok óta óriási tűz
pusztult, amely rohamosan terjed. A nagy
szárazság miatt az oltás lehetetlen.

Dr. Singer David *Bucuresti* [azelőtt a
lugoji (bánati) ügyvéd irodáját Piata Amzei 15. bis sz.
alól *Bucuresti*, Str. Franklin 5. sz. alá [az
Ateneul Roman mellett] helyezte át.

— **Öz beállítás.** Speciális szőrmefestés, tükrös
plüss kabát, gözölés és ágyfoll tisztítása Cinknél Cluj,
Dézama-u. 5.

Nézétek ukrániai testvéreitek
sorsát! Gondoljatek magatokra, gon-
doljatek gyermekeitekre! Hozzatok
meg minden áldozatot akkor, amikor
kérlek, s nem akkor, amikor már eset-
leg késő lesz. Tegyétek magatokéva
a Keren Hajjászód ügyét!

KOZMIZDASAG

Emelkedés a faárakban

A lei romlása növelte a készletet —
Megindult az építkezés — Groedlök
egész óradnai puhafakészletét megvá-
sárolta a Fabeszerezési r.-t.

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A fakereskedelem egyes ágaiban néhány
nap óta jelentős változások állottak be. Külö-
nösen a puhafakereskedelem az, amely a leg-
utóbbi idők eseményeire élénken reagált. A
közreható okok közül legfontosabb a lei zu-
hanása, amely a külföldi államok érdeklődését
vonta maga után, legelső sorban Magyarorszá-
gét, amely eddig Csehszlovákiában szerezte be
a szükségletét, most azonban, hogy a szokol
majdnem ötven százalékkal lett drágább a lei-
nél, az olcsóbb valutájú Románia felé orien-
tálódik. Befolyással volt a helyzet megváltozá-
sára a hirtelen megélenkült építkezés is, amely
míg egész nyáron át stagnált, ősszel szokatlan
mértékben vette kezdetét. Csak október hó-
napban tizenkétszer annyi ház építését kezd-
ték meg, mint amennyi tavaszon át felépült.

Ezek a körülmények mind hozzájárultak
ahhoz, hogy a kereslet puhafa iránt erős lett
és az árak emelkedtek. Már eddig is sok nagy
kötés történt, így a Groedl-csoport egész órad-
nai puhafakészletét, hatszáz vagont, megvette
a Kolozsvári Fabeszerezési r. t., több bánati
cég pedig Brassóban vásárolt jelentékeny téte-
leket. Az irányadó Foresta egységárai építő-
anyagért ötszázötven lei, asztalosárúért hatszáz-
hetven lei, m³-ként huszonnégy milliméteres
alapon számítva, ab feladó állomás, készpénz-
fizetés ellenében. Ezek azonban csak a bel-
földre szóló kötésekre vonatkoznak, export-
árúnál az árak ezeregyszáz—ezerkétszáz lei
ab Galac.

A keményfa kereskedelemben a helyzet
egyelőre kevésbé változott meg, mert a belföl-
dön minimális a forgalom, a külföldi relációk
még nem alakultak ki. A keményfatermekelő
épen most üléseznek Bukarestben, ahol a ki-
viteli tilalom megszüntetését, illetve csökken-
tést kérik. Ezeket a tárgyalásokon Valeanu
és Groza miniszterek, továbbá Blankenberg
Nándor kolozsvári ipari felügyelő vesznek hi-
vatalosan részt és különösen Groza és Blan-
kenberg exponálják magukat nagyon Erdély
legfontosabb ipari és kereskedelmi ágának fel-
lendítése érdekében.

A tűzifaárak, azokon a vonalokon, ame-
lyeken a szállítás lehetősége megvan, szil-
lárdak, bár a legutóbbi magyarországi esemé-
nyek következtében, minthogy oda a kivitel
stagnál, némi lanyhulás érezhető. Kolozsvár
város ellátása, tekintettel arra, hogy az itteni
kereskedők idejében gondoskodtak Forda-
vonatokról, biztosítva van. A tűzifaárak vago-
nonként, ab feladóállomás ezernyolcszáz—
kétezer lei.

A csehszlovák áruért nem kell
luxusadót fizetni. A Csehszlovákiával kö-
tött kereskedelmi szerződésünk kocsz szállítása
fejében bizonyos mennyiségű cseh áru beho-
zatát engedi meg. Megittuk a napokban,
hogy a csehszlovák kereskedők a magas román
vámok miatt illuzóriusnak tartják a szerződés-
ben részükre biztosított kedvezményt és kor-
mányintézkedést kértek. Bukarestből jelentik,
hogy Titulescu pénzügyminiszter tegnapi ren-
deletével a cseh áruk luxusadóját elengedte és
és újabb szerződésről tárgyal a prágai kor-
mánnyal.

— **Csőd a valutaromlás miatt.**
Bukarestből jelentik: Az ilfovi törvényszék ke-
reskedelmi bírósága Apotecker kereskedő ellen
négy hitelezője kérésére kimondotta a csődöt.
Apotecker e határozat ellen felebbezett a táb-
lához és moratóriumot kért. A tábla több
ülésein át foglalkozott a kérdéssel és behatóan
mérlegelve a valuta katasztrófális leromlása
miatt előállott helyzetet, helyt adott a felebbe-
zésnek és megadta a kért moratóriumot.

Télen nem lesz negyedik osz-
tályu vasúti kocsi. Bukarestből jelentik,
hogy az államvasutak főigazgatósága legutóbb
megtartott ülésén az alkalmazottaknak járó
természetbeni cikkek beszerzését tárgyalták
meg. Bizottságot küldtek ki, amely hivatva
lesz a személyzet szükségletét tanulmányozni
és erről jelentést tesz. Tárgyaltak továbbá a
vasúti kocsik világításáról és fűtéséről és el-
határozták, hogy tél idején a IV. osztályu
vasúti kocsikat kivonják a forgalomból, mert
azokat nem lehet fűteni és világítani.

A nemzetközi gabonapiac. A kü-
lönöző országokból jövő jelentések alapján a
buzapiac jelenlegi képe a következő: A korán
arató országokból Argentína, India, Ausztráliá-
ból érkező terméshírek kedvezőek. A tenger-
entúli export országoknak 91 millió quarterre
becsült kiviteli feleslegéből az idény kezdete
óta már 17 millió quartert hajóztak el. Az
utolsó héten Északamerika kivitele csökkent
ugyan, de mégis 1,600,000 quarterra rugott,
Németországban az ingadozó márkavaluta kö-
vetkeztében a buzapiac anarchikus. A szállítás-
vetéssel a talaj szárazsága folytán itt is meg-
késtek. Olaszországban már régóta nem volt
eső, ez befolyásolja nemcsak az őszi munkák
előrehaladását, hanem a buzaárak bízhetetlen
emelkedését is. A román földművelésügyi mi-
nisztérium jelentése szerint Bukovinában, a
Bánágban és Moldva nyugati részeiben jól
halel az őszi szántás. A Franciaországgal kö-
tött szerződés alapján a Románia által felveit
100 millió franknyi kölcsön ellenében eddig
Románia 180,000 quarter buzát szállított,
20,00 quarter most van elhajózás alatt, 100,000
quarter be van raktározva, 250,000 quarter
pedig elhajózásra készen áll. Hátra van még
150,000 quarter. Brailaban a szabadtorgalom-
ban 240 leit fizetnek a buza métermázsáért.
Franciaországban 71—73 50 frank a buza ára.
Oroszország mandzsuriai buzát importál. A
szovjetkormány 3 millió rubel értékű arany-
rudat küldött Mandzsuriába, ahonnan 150
kocsirakomány buzát vittek Lesuha kikötőbe,
ahonnan vasuton Moszkvába szállítják. Most
újabb tárgyalások folynak 300 vagon buza
megvásárlására.

Rendezik a Banca Natuinei ügyét.
A bukaresti Banca Natuinei ügyben a tár-
gyalások folynak. Valószínű, hogy károsodás
senkit sem ér. A szanalást a Banca Nationa-
la-ra fogják bízni. Egylőre 8 napos határidőt
adtak a bankot, mely időn belül nem tesznek
epéseket a bank ellen.

A külföldi fizetésekre vonatkozó
birói végrehajtásokat felfüggesztik.
Bukarestből jelentik: Antonescu igazságügyi mi-
niszter tegnap fogadta a kereskedői szerveze-
tek egy küldöttségét és biztosította arról, hogy
a kormány rendezni fogja az idegen valutában
törtéendő fizetések kérdését. A legközelebbi
minisztertanács elé javaslatot terjeszt a birói
végrehajtások felfüggesztésére vonatkozólag. A
kereskedelmi szervezetek küldöttsége ma
kihallgatáson jelenik meg a külügyminisz-
ternél és a belügyminiszternél, akiktől ugyan-
csak támogatást kérnek a hazai kereskedelem
védelmére.

Valutapiac:

Berlin, nov. 1. Bukarest —, Amstardam
—, Brüsszel —, Kristiania —, Kopenhága
—, Stockholm —, Helsingfors —, Róma
—, London —, Newyork 180/31, Páris —,
Zürich 3319/65, Madrid —, Bécs 783—, Prága
163/80, Budapest 2337.

Zürich, nov. 1. Bukarest 340—, Berlin 300—
Amstardam 187—, Newyork 545—, London 2144—,
Páris 8985—, Milano 2225—, Brüsszel —, Kopen-
hága —, Stocholm —, Krisztiania —, Madrid
—, Prága 520—, Budapest 70—, Zágráb 175—,
Buenosayres —, Varsó 18—, Bécs 25—, osztr. leb.
kor. 15—.

Budapest, nov. 1. Lei 540—, napoleon 2400—,
font sterling 3140—, leva —, dollár
786—, francia frank 5800—, márka 482—
—, lira 3100—, osztr.kor. 20/75—, rubel
34—, szokol 778—, svájci frank 1440—, dinár
1005—, lengyel márka 16 1/2.

Zsidók! gondoskodjatok a Kaddis-
tókról! Adakozzatek a Tarbutra!

SZÍNHÁZ

MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSOR:

Szerda: A kis kadét. (Operettjúdonság, 5-ösöd. Rendes helyárrakkal. Általános bérlet-szünetben.)
 Csütörtök: A kiket fölvet a pénz. (Ujdonság, először. Premierhelyárrakkal. Premier-bérlet 10. szám.)
 Péntek: A kiket fölvet a pénz. (Ujdonság, 2-ösöd. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 40. sz. D.)
 Szombat: Csárdáskirálynő. (Aggházi Melinda második fellépése és Örvösi Géza vendégjátékával. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 41. szám. A.)
 Vasárnap d. u.: Vasgyáros. (Szentgyörgyi István fellépésével. Olcsó helyárrakkal.)
 Vasárnap este: Kis kadét. (Rendes helyárrakkal. Napibérlet 42. sz. B.)
 Hétfő: A kiket fölvet a pénz. (Ujdonság, 3-adsz. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 43. szám. C.)
 Kedd: Othello. (Operapremier. Általános bérlet-szünet. Operahelyárrakkal.)
 A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Színházi iroda hírei:

A kiket fölvet a pénz. Az utolsó főpróbák folynak az igazgató vezetése mellett Zangwill új komédiájából, amely Karinthy fordításában A kiket fölvet a pénz címen fog csütörtökön színpadra kerülni. A szerepeket Poór (Anna), Baróti (Leach Teréz), Izsáky (Lilian), Laczko (Crowné), Forgács (Borodágy Tamás), Mihályfi (Corbel Róbert), Lengyel (Teepree festő) és Oláh Ferenc (Quizzet őrmester) játsszák. Pénteken másodszor, hétfőn harmadszor fogják előadni a darabot. — Csárdáskirálynő — Aggházi Melindával. Szombaton este másodszor lép fel Aggházi Melinda a Csárdáskirálynő szerepében. Új lesz Stázi szerepében Sereg Marcsa is. Edvít vendégként Örvösi Géza, a Kassai színház tagja játsza. — Kis kadét, Holnap ötösöd. vasárnap este pedig hatodszor fogják előadni az idei évad slágerjét, Farkas Imre Kis kadétját. Szerdán általános bérlet-szünetben, vasárnap pedig bérletfolyamban. — Othello. A keddi operapremier iránt óriási érdeklődés nyilvánul meg a közönség között. Kolozsvárt ezuttal először fogják előadni Verdi hatalmas operáját, az Othello-t. Hónapokig tartó előkészületek után tűzte ki ezt a premiert az igazgatóság.

A mozgó műsora: Apollo-mozgó: Szerda, csütörtök. A nyom. Szenzáció dráma. Péntek, szombat, végtelenül izgalmas cirkuszdráma, a Cirkusz lángokban. Vasárnaptól, Ha megállnak a kerek, egyszerű munkásdráma a gyárak életéből. — Egyetem-mozgó: Szerda, csütörtök, Kalandorkirály, izgalmas dráma, mely egy korszakalkotó villamosági ta-

lálvány körül kifejlődött harcát írja le, végtelenül érdekes és színpompás dráma, a mesés Indiából, Saferndy. Főszerepben Fern Andra. Bukarestben és Budapesten óriási tömegek tünepeltek a filmremekét. A darab egy csodaszép indiai táncos szerelemnek szomorú története. — Uránia-mozgó: Szerda, csütörtök, péntek, látványos filmszínű, Az admirális leánya. Főszerepben Mária Jacobini. Mária, a hőselkü leány atyja az ellenség fogságába kerül, a leány jachtján utána ered, hogy megmentse. Terve nem sikerül, sőt elfogják mint kémét és kivézik. Szombat, vasárnap, a magyar Corvin-gyár remeke, Száműzött. Mexikói dráma, főszerepben Várkonyi Mihály és Matyasovszky Ilona. Egy farmer kedvese védelmében embert öl. Száműzik. Ő visszatér, szerelmét meglátni és ekkor megtudja, hogy a leány hűtelen. Elveszi nagybátyja lovát, menekül. Utközben egy orvosért sielő asszonynak odaadja a lovát, elfogják. Már kivégeznék, de az asszony tanuskodására megmentik. Kedvese szegényben öngyilkos lesz, ő pedig újból nekiindul a világnak.

SPORT

Helyreigazítás. A Haggibbor-MCFR marosvásárhelyi mérkőzéséről írt tegnapi sporttudósításunkba értelemzavaró sajtóhiba került be. „A kitűnő formában játszó MCFR bomlott csapata ellen” helyett „MCFR komplett csapata” az eredeti szöveg.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
 Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
 Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv.-t.
 Szerkesztőség: Căilei Reg. Perlelland (volt Perenc József-ut) 48.
 Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.
 Fiókiadó-hivatal: Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 9. Arad, Str. Alexandri 1. Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

Előfizetési ár: havonként ... 30 lei
 Hirdetéseket milliméteres díjszabás szerint vessz fel a kiadóhivatal.

Rum- és likörgydrók figyelmébe Eredeti angol rumesszencia

valamint az összes egyéb fajtájú essenciák versenyen kívüli minőségben kaphatók
 Levélfel megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek

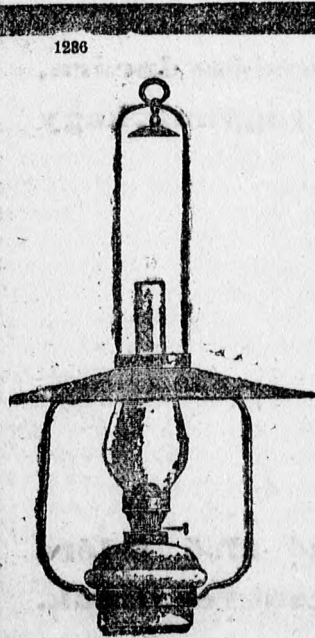
„Continental” essenciagyár, Kolozsvár, Óvár

Feltűnő olcsó árak!

Most érkezett nagy mennyiségben bőkebelli minőségű prima flor- és musslin-harisnya dívat színekben.
 Gyermek-harisnya, prima flor, minden nagyságban.
 Nagy választék női selyem-, gyapjú kabát- és átkötősbizukokban

BLATT

KÖTÖTT SZÖVÖTT ÁRUHÁZA
 CLUJ, FÖTÉR 13. SZÁM

Függőlámpák, falilámpák és mindenféle világítási cikkek.
 Préselt üveg áruk

ornament tábla, ablaktapasz valamint kristályfehér, csiszolt és festett üveg áruk és porcellán áruk raktáron vannak.
 Kérjen árajánlatot Komfós Testvérektől Oradea-Mare — Nagyvárad

Kerestelek — Disztárgyak

Ujrafoncserezés!

Finatükrök gyártása!

PÉCHY ÉS TÁRSA

MODERN ÜVEGCSISZOLÓ és TÜKÖRÁRUGYÁR

üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-u) 20 sz. megkezdte
 Minden méretű és minőségű tükrök, butorávegek olcsó árakon megrendelhetők.
 KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

Megérkeztek a „HERCULES” cipőáruházba Str. Reg. Ferd. 5 nagy választékban női- és férfi cipők

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh táblaüveg, karlsbadi porcellán és Dittmár-féle lámpaáru érkezett.

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad, Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 4.

Telefon 71 1298

Pontos és szolid kiszolgálás!

KRISTÁLY

Fest, tisztít. TELEFON 500, 11-21

Értesítés! Értesítés!

Engros és detail kereskedők

Megnyit a

Marea Casa Stock

olasz nagyáruház

Bucuresti,

Strada Buzesti 9.

(3 percre a Gara de Nordtól)

Mindenemű manufaktúr áruk, tiszta gyapjú, félgyapjú és gyapotszövetek fél és dupla szélességben. Mindenféle cipők, textil és ruházati cikkek

Erdély számára speciális árukat tart raktáron

Csakis kiváló minőségek konkurenciamentes eredeti gyári áron

APPROHIDETÉSEK

Magyaros árú 1 lei, vastagabb borítással 2 lei.
Legnagyobb approhídités ára 10 lei.

Zongorák:

rövid kerékszűrés, —
pianinó, — perzsasző-
nyegek, antli butorok
és porcellánok utáno-
san kerülnek előadásra

Sternberg 1913-1914-
reszk. Jónál
ORADEA-MARE, SZT. LAZLÓ-TÉR 2

A világhíru

Kerpel kézfimomító
Kerpel szappan
Kerpel Bébészappan
Kerpel hirtőpor

kapható kicsiny-
ben és nagyban

Rózsa nagydrogeriában
Cluj—Kolozsvar, Piata Unirii 26
(Május kir. tér) — 1256

Csak egy ut vezet az erőben, egészségben
a párnáknak hatására

HIGIEA BOSBORSZESZ

Kapható mindenütt!

Gyártja: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyszeri Gyár
1256 CLUJ — KOLOZSVAR

Minden házban fontos!

Az egészség érdekében nélkülözhetetlen a
párnatoll-, vatta-, lószőr- és gyapju-
tisztítása, melyet gőzerőre és vegytisztításra
berendezett műhelyekben
gyorsan és pontosan vállalok 1256

Raktáron tartok kész párnákat és tollat
Méréselt árak! — Szolid kiszolgálás!

Stern Salamon Bocskay-utca 9

Szilágyi Eleonora R.-T.

Ajánlja: likőr, rum különbözőségeit, Elsőrendű
penzgot és borait. 1210 Szesz nagyraktár

„Melissát” kérjen, ha finom
cukorkát akar!

Baumzweig, Rosenfeld

& Co.

a főpostával

:: szemben ::

Megérkezett 1 vagon cseh áru
rendkívüli olcsó áron:

140 cm széles gyapju-szövet Lei 80.—

80 cm széles la karion .. Lei 15.—

80 cm széles la parchet .. Lei 15.—

A fel nem sorolt cikkek
feltűnő olcsó áron árusítatnak!

Lámpaáru, fehér lámpa-
csövek, kristály-
fehér csiszolt üvegáruk, likőrös palackok,
demijonok legelőnyösebben beszerezhetők

Anständer Testvéreknél Cluj.

Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39.
EN-GROS! Telefon 9-54. EN-DETAIL!

Üzletáthelyezés!

Hochteitl Ignác bórkereskedését
áthelyezte Piata M. Vit. (Széche-
nyi-tér) 13. alá. Wertheimer-ház

Pendele & Rivett

volt

Joh. B. Eliron & Sons

LONDON

nagyromániai vezérképviselőt.

H. R. KENT

Galati, Str. Domneasca 13

Csak nagyban!

A lei emelkedésének hatása elő-
idézte a szövetaarak csökkenését

Angol szövetek

legfinomabb minőségben, direkt
Londonból

FIÓKOK: Bucuresti, Str. Academ. 45
Cernaul, Tempeigasse 4
Chisinau, Mihalovscia 60

Mintán sikerült elsőrendű külföldi forrásból az idegen valuta emelkedése dacára,
igen előnyös bevásárlást eszközölnünk, abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy

**Zöld és pörkölni való kávét,
India és californiai Carolin rizset,
I-a fekete Singapore borsot és
legfinomabb aromatikusan chinai teát**

igen előnyösen ajánlhatunk. Küldeményeinket november hó első felére
várjuk, amikor tisztelt vevőközönségeinknek szívesen rendelkezésükre állunk.

BANCA CENTRALA

pentru industrie si comert societate anonima

= SECTIA MARFURI =